

*Acta des particulieren synodi van Noortholland,
gehouden tot Almar den 21 Juny 1599.*

Naer anroepinge van den naeme des Heeren is tot eenen praesidem vercoren BARTHOLDUS ¹⁾, dienaer in de Beverwyc, tot eenen assessorem CORNELIUS HILLENUS, dienaer tot Almar, ende tot eenen scribam JOANNES BOGAERT, dienaer des woorts tot Harlem

De credencen van den gedeputeerden persoonen op den synodum zyn voorgelesen met vernougen der vergaderinge ende zyn verschenen de naervolgende

vuijt den classe van

Almar: CORNELIS HILLENUS, dienaer tot Almar, WOUTER ADRIANI, dienaer op Graft, CLAYS ²⁾ DOMINICI, ouderline tot Almar, JAN MATHYSSZ, ouderline tot Schagen.

Harlem: JOANNES BOGAERT, dienaer tot Harlem, BARTHOLDUS GUILLIELMI, dienaer in de Beverwyck, WILLEM MUENIX, ouderline tot Harlem, JACOB WILLEMSSZ, ouderline tot Wormer.

Amsterdam: PETRUS PLANCIUS, dienaer tot Amsterdam, JOANNES ALTHENHOVIUS, dienaer tot Ouderkerck, CORNELIS CORNELISSZ HEEMSKERC, ouderline tot Amsterdam, ende PIETER AERTSEN, ouderline tot Naerden.

Hoorne: CORNELIS MEYNARTS, dienaer tot Hoorne, MEYNARD CLAESSZ, dienaer tot Spanbroeck, BARENT JANSZ, ouderline tot Hoorne, JAN PIETERS, ouderline tot Twisch.

Enchuysen: HERMANNUS GERARDI, dienaer tot Enchuysen, EVERARDUS JOANNIS, dienaer in Wydenes, JOB PIETERSZ, ouderline tot Veenhuysen, JAN WIGGERSZ, ouderline in Hem.

Edam: JAN JANSZ, dienaer tot Edam, HERMAN JANSZ, dienaer tot Etershem, HEINDRIC GERRITS, ouderline tot Muenedekam, DIRRIC MATHYSSZ, ouderline tot Purmerent

¹⁾ »Bartholdus" C heeft »Bartholdus Guillielmi." ²⁾ »Clays" C heeft »Nicolaus".

De gedeputeerde des synodi van Zuytholland zyn geweest: JOANNES BECIUS, dienaer tot Dordrecht, HENRICIUS BOXHORIUS, dienaer tot Woerden.

Syn ooc verschenen de gecommiteerden der E. heeren Staeten dheer joncheer WILLEM VAN ZUYLEN VAN NIEVELT ende mr. LEONARD CASENBROOT, raet in den Hove provinciael, met schriftelieke commissie ende instructie om op den synodum te compareren ende te praecaveren, dat geen saken werden gehandelt, die de policie ofte den algemeynen stant der kercken souden mogen angaen ofte ooc tot onruste strecken.

I. Alzo men vuyt het voorlesen van de acten des voorgaenden synodi bevint geresolveert te syne, dattet scrift CORNELI WIGGERI, vuytgegaen in druc tegen de procedure, die de kercken van Noortholland teghens hem gehouden hebben, in elke classe soude doorzien ende gelesen worden ende dienvolgens angeteekent al tguent hy daerinne verkeerdelic ende tegen de waerheynt gestelt mochte hebben, opdat sulx daerna an den gedeputeerden ¹⁾ overgesonden mochte werden ²⁾, ende dat sulx in den voorleden jare by den classen niet es geschyct, so is wederom geresolveert, dattet voorgaende besluyt des synodi van Edam by elke classe nagecommen sal werden, waertoe ooc elke classe sal mogen ordonneren alzuleke persoonen, die zy achten de alderbeste kennesse van de sake te hebben.

II. Overmits bevonden wort, dat de kercke van Amsterdam noch niet en heeft vercrygen ³⁾ by den E. heeren Staeten Generael de beroepinge des nationalen synodi, so is goetgevonden, dat by deselve kercke daerinne voorder angehouden sal werden.

III. Daer is ooc voorgelesen zeker missive van JOANNES WALLESIUS, daerinne hy mentioneert van zeker different, datter is tusschen de kercke van Naerden ende de gemeente van Bovencaspel, daer hij jegenwoordich dienaer es, over de beroepinge syns persoons tot den dienst van Naerden, ende verclaert by deselve missive hem te willen onderwerpen in tguent, dat by den synodo geoordeelt sal worden tot de meeste stichtinge der kercke te dienen. Hierop es gevonden ⁴⁾, dat men soude laten incommen den ouderline van Naerden om syn verzoek an te hooren. Dezelve verschijnende heeft verclaert ende verzocht, dat de voorsz. JOANNES WALLESIUS die van Naerden tot een kerckendienaer soude mogen toege-

¹⁾ »gedeputeerden" C heeft »gedeputeerden des synodi". ²⁾ »werden" C heeft »werden van elcken classe". ³⁾ »vercrygen" C heeft »connen vercrygen". ⁴⁾ »gevonden" C heeft »goet gevonden".

voucht werden ten ansiene van den grooten noot der kercke van Naerden, ooc overmits sij sóverre met WALLESIUS gesproken ¹⁾ hadden, dat hy hem dienangaende begeerde den oordeele des synodi te onderwerpen, ende hadden op die hope nagelaten naer eenen anderen dienaer vuyt te ziene. Het synodus, angehoort hebbende dit verzoek, heeft geresolveert, dat men terstont sal verscryven die van Bovencaspel, hen adverterende, dat se willen verschynen met volcommen credencie der gemeente om tverzoec van die van Naerden te anhooren ende ooc voor te stellen, tguent zij daertegen mochten hebben. Die van Bovencaspel syn verschenen ende hebben den synodo voorgedragen verscheyden redenen, waermede zij sustinierden tverzoec van die van Naerden onbillich te wesen ende dat WALLESIUS hen behoorde by te blyven, dewyle syn vertreck tot grooten afbruec der gemeente soude dienen, temeer omdat hy in den dienst aldaer sonder conditie angenomen is. Naerdat partien hen den oordeele des synodi onderworpen hadden ende alle redenen van beyde partien mitsgaders van de gedeputeerde des classis van Amsterdam verhoort zyn geweest, so heeft het synodus, inziende de meeste stichtinge, geoordeelt, dat WALLESIUS voor deser tyt by syn gemeente van Bovencaspel sal blyven ende dat mitsdien de beroepinge van Naerden sal afgeslagen werden.

III. Also ARNOLDUS HENRICI, dienaer in Zwaech, verzoect, dat hy mochte metten eersten verhoort werden, overmits in syn gemeente verscheyden crancken syn, so is goetgevonden syn sake by der hant te nemen. Denzelve ARNOLDO is voorgesteld, hoe dattet synodus verstaet, dat hy met syn opentlicke protestatie van den prediostoel over de excommunicatie WIGGERI hem hogelic heeft vergrepen ende genouchsaem willen weder spreken het beslyt des synodi, ooc de gemeene vrede der kereken verstooren, ende dit te meer omdat hy den classe van Hoorne geen gehoor heeft willen geven, als zy hem zyn mishandelinghe hebben voorgesteld ende tot schultbekenninge vermaent, twele hy verclaerde niet te connen anemen, dewyle hij sulx met voorbedachten raet gedaen hadde. Voorder is hem afgevraecht, of hy syn mishandelinghe begeerde te bekennen ende hem te submitteren in alle, tguent dat by den synodo tot wechneminghe der ergenisse stichtelic bevonden sal worden. Naerdat de voorsz. ARNOLDUS van den synodo genouchsaem vermaent is geweest ²⁾, heeft hij eyndelic bekent qualic gedaen te hebben, begeerende dat men hem sulx soude willen vergeven, hem den oordeele des synodi voorder onderwor-

¹⁾ »gesproken” C heeft »gesproken ende gehandelt”. ²⁾ »Naerdat — geweest” C heeft »Naer onderlinge propoosten ende vermaningen an den voorsz. Arnolde gedaen”.

pende. Het synodus, op alles goede consyderatie nemende, heeft de schultbekenninge ARNOLDI geaccepteert, die hy voor den synodo gedaen heeft. Ende is voorts besloten, om de ergenisse wech te nemen, dat de voorsz. schultbekenninge in der gemeente tot Zwaech opentlic sal voorgedragen worden. tSelve te doene is opgeleyt HERMANNŌ GERARDI, dienaer tot Enchuysen, die Sondachs den 4 July toecommende de predicatie tot Zwaech doen sal ende in de presentie ARNOLDI de schultbekenninge voortdragen. Ende also men voorts bevint, dat ARNOLDUS in de gemeente tot Zwaech weynige stichtinge doet, te meer omdat hy hem ten verscheyden stonden heeft verlopen, so is het classis van Hoorne van den synodo gautoiriseert ende belast opzicht te nemen, of ARNOLDUS voortan stichtelic syn gemeente sal bedienen, alst eenen vroomen dienaer toestaet. Ende by soverre als in toecommende tyden tvoorsz. classis bevinden mochte, dat hy hem in deselve gemeente niet stichtelic soude dragen ofte dienen, so sal tvoorsz. classis met advys van de naestgelegen classen orden stellen ende de gemeente aldaer met eenen anderen bequamen dienaer voorzien.

Forme van de schultbekenninge.

Eerzaeme ende gelyefde broeders! Alzo ARNOLDUS HENRICI, dienaer des woorts in deser gemeente, eenen tyt geleden hem vervoordert heeft van den prediestoel opentlicke verclaringe ende protest te doene, dat hij noynt en heeft toegestaen de excommunicatie, die by den kercken van Noort-holland wettelic ende na goede kerckenordeninge geschyet es over den persoon CORNELI WIGGERI, eertyts dienaer tot Hoorne, waerdoor hy genouchsaem heeft te kennen gegeven voor onrecht te houden de voorsz. excommunicatie, by gemeyne oordeel der kercken gedaen, waerdoor hy ooc bevonden wort groote ergenisse angericht te hebben, te meer dat hy, hierover by den classe van Hoorn tot afstant ende schultbekenninge vermaent zynde, geen schultbekenninge heeft willen doen van de voorsz. mishandeling, maer verclaerde tselve met voorbedachten raet gedaen te hebben, so ist dat hy eyndelic, op den synodum tot Alemar beroepen synde, vermaent is geworden van de ergenisse, hierdoor by hem gegeven, ende heeft voor den synodo zyn schult bekent. Daerom wort van synentwege verzocht an een yeder, die door syn voorsz. onrecht protest geergert mach zyn geweest, dat se hem tselve om Christi wille vergeven willen, belovende, dat hy hem voortan in leere ende leven sal dragen alst eenen vromen dienaer toestaet ende alles vermyden, waervuyt onstichtinge soude mogen rysen.

V. Alzo NICOLAUS SNAEPHAEN, schoolmeester op den Scellinek, den synodo heeft te kennen gegeven, dat hem by de regierders aldaer ge-

weygart wort over den tyt van zeven vierendeel jaers zynen toegezeyden scooldienstloon ¹⁾ ende ook de vrye huushuere, versoeckende, dat hy van den synodo schriftelicke recommandatie soude mogen hebben an de E heeren de Raden van den Staeten van Westvrieslant om te beter door haerer E. belastinge an den voorsz. regierders zynen verdienden loon ende huushuere te becommen. tZelve is hem van den synodo geaccordeert ende door den scribam behandicht ende by soverre als hy ooc recommandatie van nooden hadde an de Raden van den E. heeren Staeten van Holland, sal hem dezelve van den praeside ende scriba behandicht mogen werden.

Gravamina.

VI. *Alcmar*. Op het 1^e gravamen angaende het zweeren by manne-
waerheit is geresolveert, dattet blyven sal by het beslyt des synodi
van Edam. Ende daeromme sal door den gedeputeerden des synodi by
den E. heeren Staeten angehouden werden, dat tselve geeffectueert
mochte worden, daertoe ooc de gecommiteerden der E. heeren Staeten
op desen synodum belooft hebben haer devoir te doene

VII ²⁾. Op het derde gravamen van de wedden der vacerenden plaetsen
is geresolveert, dattet sal blyven by de resolutie des synodi van
Enchuysen.

VIII. Op het ³⁾ gravamen belangende de conditien, die by den ⁴⁾ die-
naren int annemen des dienstes buuten des classis kennesse gemact wor-
den, is geresolveert: alzo het classis kennesse moet hebben van de an-
neminge ende dimissie eens dienaers, dat sulcke contracten ofte conditien
van onweerde sullen wesen Daeromme en sullen voortan geen dienaeren,
sorterende onder desen synodo, heymelicke conditien metter kereke ma-
ken buuten weten des classis. Ende het synodus verstaet tselve niet te
stryden tegen het beslyt des synodi nationael, maer veelmeer daarmede
overeen te commen.

IX. *Amsterdam*. Alzo PAULUS MERCATOR, voor den synodo verschy-
nende, verzocht heeft, dat men hem soude versekeren, wie hem sal vol-
gen na syn expiratie van de twee maenden in de bedieninge des legers,

— — — —
1) »toegezeyden scooldienstloon», C heeft »scooldienstloor, die se toegeseyt hebben by schriftelycken accorde». 2) Dit en het volgende artikel komen in A, C en G voor in omgekeerde volgorde. 3) »het» A, C en G hebben »het tweede». 4) »den» C heeft »eenige».

dewyle LIVINUS JOANNIS ooc niet bereyt is dan zynen tyt waer te nemen, die hem by loote gevallen es, so ist dattet synodus MERCATORI heeft angedient, dat hy naer huus mochte trecken ende dat men volgende syn verzoec tbesluit des synodi hem sal laten weten.

Ende alzo dese zake wort gecauseert, overmits dat die van Amsterdam niet en hebben willen nacommen de lootinge, by den kercken gedaen, so is geresolveert, dattet beslyt des synodi ¹⁾ voor wettelic sal gehouden werden ende in syn weerde blijven. Doch alzo die van Amsterdam voorwenden, dattet hemlieden onmogelic es voor dese tyt eenen dienaer naert leger vuyt te maken door gebreck van dienaren, so is eyndelic om vredes wille goetgevonden, dat men (om den tyt des dienstes int leger te vervullen) sal arbeiden so vuyter name des synodi als der kercke van Amsterdam, dat JOANNES WALLESIUS mochte beweecht werden over zynen tyt van twee maenden noch drie weken synen dienst te continueren, ende dat van gelycken tselve an MERCATOR verzocht sal werden, daertoe hy van den synodo is ontbooden. Ende LIEVEN JANSSEN vuyt den classe van Edam heeft om vredes wille gepresenteert veertien dagen voor synen tyt te trecken om alzo de twee maenden, die tclassis van Amsterdam (volgende de lootinge) hadde moeten bedienen, te vervullen.

X. Alzo PIETER JANSZ ²⁾, ouderlinc tot Naerden, verzocht heeft na huus te mogen trecken, so en heeft het synodus niet raetsaem gevonden hem te dimitteren.

XI. Op het 1^e gravamen van die van Amsterdam van het dansen, onordelic byslapen ende bancroetieren etc. is geresolveert, dat als sulcke abuusen gedaen werden by litmaeten, staende ondert verbont der kercke, zy daerover kerckelickerwyse gecensureert sullen werden tot wechneminghe der ergenisse. Ende soveel angaet het onordelic byslapen, alzo het-selve van wegen beyder synoden es verthoont, so sal men de resolutie der E. heeren Staeten verwachten.

XII. Het 2 gravamen is te vooren geresolveert ende in de sake MERCATORIS begrepen.

XIII. Op het 3 gravamen angaende de bedieninghe van het tuchthuis tot Amsterdam is geresolveert, dat de persoonen, die sulcke plaetsen bedienen, sullen te vooren wettelic geexamineert ende bevesticht worden ende, so de gelegentheyte mochte vereyschen, de sacramenten ooc bedienen, ende dit alles volgende den 6 art. des nationalen synodi in den Hage.

¹⁾ »synodi" Cheeft »voorgaenden synodi". ²⁾ »Pieter Janssz" Cheeft »Pieter Aertsen".

XIII. Op het 4 gravamen, dat de argumenten der Wederdooperen in een boec soudē mogen byeenvervaet ende met gront der scrift wederleyt worden tot onderwysinge van den zwacken ¹⁾, is geresolveert, dattet selve seer vruchtbaer ²⁾ soude wesen. Ende daeromme is den gedeputeerden deses synodi opgeleyt met die van Zuythollant daarvan te communiceren.

XV. Op het 5 gravamen, of men sal ondersoecken de handelingē ende confessie TAKONIS, die hij heeft gegeven op hetguent, dat hem by den dienaren, gedeputeert zo van wegen der E. heeren Staeten als der kercken, voorgesteld es by laste der vergaderinge, gehouden extraordinairlic tot Almar in den voorleden winter 98, is geresolveert, also men heeft gehoort het rapport der voorscr. gedeputeerde ende dat TAKO zyn conformiteyt in de zuvere leere met de onderteeckeninge der Nederlanscher Belydenesse ende des christelicken Catechismi te kennen heeft gegeven ende dat de vereenige der kercke daerop gevolcht es, so wort geoordeelt tzelve genouch te syne ende dat de sake daerby sal berusten, zonder dat nochtans ijēt, dat in de sake van Medenblich om vredes wille es geschijet, na gelegentheyt dier plaetse ende by provisie, totdat eenige kerckenordeninge by een nationael synodus soude mogen werden ³⁾, in consequentie ofte tot prejudicie van eenige andere kercken sal mogen ofte connen getrocken werden. Ende de acten van de confessie ende vereenige sullen geleyt worden in den koffer, by den synodum verordent om kerckelicke acten te bewaren.

Copie van de onderteeckeninge TAKONIS.

Angemerct de Gereformeerde kercke voor een gebruuck heeft tot bewys der onderlinge conformiteyt des gevoelens in den gelove den Catechismum ende Nederlantsche Confessie in 37 articulen te onderscryven, so ist dat ic onderscreven, tot bewys myns continuēlen ende eenparigen in de salichmakende leere gevoelens metten algemeeynen kercken voorscreven, den voorgemelden Catechismum ende Confessie als den worde Gods gelycformich approbere, anneme ende ondersrijve. Actum tot Medenblich 1598 den 28 Octobris. Onder stont gescreven: TAKO SIBRANDI, kerckendienaer der stede Medenblich.

16. Ende alzo de noot wel vereyscht, dat de kercke van Medenblich met eenen tweeden dienaer sal moeten verzorcht werden inzonderheyt

¹⁾ »zwacken" C heeft »eenvoudigen." ²⁾ »vruchtbaer" C heeft »raetsaem."
³⁾ »werden" C heeft »gesteld werden."

int respect van den ouderdom TAKONIS, so is goetgevonden, dat tselve bevoordert sal worden. Ende daertoe sal het classis van Enchuysen tsamen met TAKONE alle devoir doen tsy tot een eygen dienaer ofte by gebreke van dien iemant by leeninge te gebruecken, ende sal geschyeden met goede correspondencie der overheyte aldaer.

17. *Hoorne.* — Op het eerste gravamen van de onordentlicke beginselen des houwelicis ten platten lande is geresolveert, dat men ernstelic sal anhouden by den E. heeren Staeten door den gedeputeerden des synodi, dat sulcke abuusen geremedieert mochten werden.

18. Op het 2, of de gedeputeerde des synodi sullen werden gecontinueert, is geresolveert, dattet sal blyven by de resolutie des synodi van Edam. Ende overmits bevonden wort, dat op de synodale vergaderingen de oncosten te grooter vallen, doordien alle de classen in een herberge versamelen, is daerom voorder geresolveert, dat de gedeputeerde van elke classe, op den synodum verschynende, haer vryheyte sullen hebben in alzulc logement te gaene, alst hen goetduncken sal.

19. *Edam.* — Angaende het 1^e gravamen, of een classis sal mogen breken, tguent in synodo besloten es, gelyc by den classe van Amsterdam geschyet es, is geresolveert, soveel in genere dat angaet, tselve ongeoorloft te syne. Belangende het exempel van die van Amsterdam, daerover is hiervooren gehandelt art. 9, daertoe hem het synodus refereert.

20. Over het 2 gravamen angaende de occupatien, die by eenige dienaren genomen werden beneffens haren kerkendienst als van medecyne, caerte maken, commensalen te houden etc, is geresolveert, dat elke classe ende kercke sal sorge dragen ende oordeelen, hoe dat hem elc dienaer sal hebben te dragen tot de meeste stichtinge ende zonder verhinderinge syns dienstes, welverstaende van exercitien, die tegen den dienst opentlic niet en stryden. Ende naer het oordeel des classis ende des kerckenraets sal elc dienaer gehouden zyn hem te reguleren.

Particularia.

Alzo JOANNES MAURITIUS BERGER, dienaer des woorts, verthoont heeft goede attestatien synder leere ende levens ende ooc voor den synodo met goede angenaemheyte zyn gaven met predicken heeft laeten hooren ende ange-dient, dat hy bereyt es hem te laten employeren in den dienst vant leger, so is hierover by den synodum geresolveert, dattet niet raetsaem es hem met getuugenisse des synodi naer het leger af te veerdigen, voor-

dat men breeder by die van Zutphen naer synen persoon sal vernomen hebben. Daerentusschen so sal hy hem tot Amsterdam onthouden ende CORNELIS MEYNARDI sal by den Raden van Westvrieslant anhouden om eenich subsidium voor denzelven JOANNES MAURITIUS te becommen, daertoe hem van synodi wege acte is verleent.

Alzo twerc van de translatie des bibels door het afsterven van mynheer VAN SINT ALDEGONDE etc. niet gevoordert wort, so is geresolveert, dat de gedeputeerde deses synodi sullen communiceren met die van Zuythollant van de personen, die de bevoordering deszelven werx sal opgeleyt worden.

Alzo HERMANNUS GERARDI als gedeputeerde des synodi na orden synen tyt van twee jaren vuytgedient heeft, so heeft hy verzocht, dat een ander in syn plaetse gestelt mochte werden. De voornoemde HERMANNUS is van synen dienst bedanct ende in syn plaetse is geordineert CORNELIUS HILLENUS, dienaer tot Almar, om met JOANNES BOGAERT, anblyvende gedeputeerde, dit last te dragen.

Is ommegevraecht, hoe men voortan sal handelen int looten om den dienst int leger te verzorgen ende oft blyven sal by de resolutie van Edam. Is geresolveert (op het goetvinden der classen ¹⁾), dat men sal volgen de wyse van die van Zuythollant.

Ende alzo by den synodum eenige dienaren jaerlix als des synodi gedeputeerde bestemt ende geemployert werden om de synodale affairen voor den E. heeren Staeten als anderssins vuyt te voeren, zo sullen deselve geduyrende den tyt haerder bedieninge van dezelve lootinge vrij wesen.

Angaende degene, die vuyt Engeland syn gecommen ende Brunisten genaemt worden ende worden bevonden verscheyden litmaten onrustich te maken, is geresolveert, dat elcke kereke, daer zy bevonden werden eenige onruste an te richten, by hare magistraet sal verzoecken, dat door autoriteyt der E. heeren Staeten daerin voorzien moge werden.

Is ooc goetgevonden ²⁾, als er een classis is, die geen gravamina heeft vuyt te sryven, sal ten minsten an den classe synodael by tyts advertissement doen geen te hebben.

¹⁾ »op het goetvinden der classen" C heeft »by so verre als by den classen tzelve goetgevonden werde." ²⁾ »Is ooc goetgevonden" C heeft »Op het andienen van den classe van Almar is geresolveert."

Op de vrage van die van Almar angaende het geven van attestatie, of men daerinne sal stellen de woorden van opsprake etc., daerof mentie wort gemaect in den 10 art. des 2 Dordresschen synodi, is geresolveert, dat elcke kereke sal geven getuigenisse van de litmaeten, die vertrecken, na de waerheyt ende gelegentheyte der sake.

Ende alzo die van Amsterdam te kennen geven, dat eenige litmaeten seer lichtelic haer familie transporteren tot bezwaringe van de kereke, daer zy commen, zo is geresolveert, dat men ooc int geven van attestatien hem sal vougen naer tguent in synodis besloten es.

Angaende het boexken van GERRIT JANSSEN, genomen vuyt het boexken van NICASIVS VERSCHUERE, is geresolveert, dattet zelve naer het besluyt des synodi van Enchuysen by die van Amsterdam sal worden beandwoort.

Alzo men verstaect, dat CORNELIVS WIGGERUS binnen Hoorne zyn conventiclen continueert ende dat daerto eygentlic een huus is gecocht ende gepracpareert, so is geresolveert, dattet zelve der hooger overheyt gemonstreert sal werden Ende tzelve is van den synodo verzocht an den gecommiteerden der E. heeren Staeten, dewelcke angenomen hebben tselve te vertoogen tot voorderinge van de gemeyne ruste des landts ende eenicheyte der religie.

Op het andienen van die van Amsterdam, of men niet door de gedeputeerde des synodi sal communiceren met die van Zuythollant over de combinatie der professien in de universiteyte tot Leyden, so is geresolveert tselve raetsaem te syne.

Op het voorstel van die van Hoorne is raetsaem gevonden, dat men voortan den synodum om des hoytyts wil vroeger sal bescreyven.

De gedeputeerde des synodi sullen anspreken JOANNEM VUYTENBOGAERT ende WERNERUM HELMICHIVM, dat tot Hoorne de 3 dienaer gestelt moge worden, alzo zy tselve in recommandatie hebben van den E. heeren Staeten.

Is ooc goetgevonden, dat de sorge ende inspectie van het eylant van Urc den classe van Enchuysen sal opgeleyt werden.

By die van Enchuysen is angedient, datter is een manspersoon, die in Brabant syn huusvrouw int leven heeft gelaten ende van haer vertreckende, is hier int lant gecommen ende heeft hier 14 jaren in overspel by een andere geseten, hoewel hy te vooren devoir hadde gedaen om

syn huusvrouw by hem te ontbieden doch niet hadde connen becommen. De vrouwe, die hy in Brabant verlaten heeft, heeft getoet 7 jaren; daerna is zij int pausdom met eenen anderen getraut. daer zij 5 kinderen by heeft ende is noch int leven, doch de byzittege is gestorven. Wort afgevraecht, of dese manspersoon, voorgevende niet te hebben donum continentiae, soude mogen trauwen. Is geresolveert, dat hy mach trauwen met advys der overheyth.

By die van Edam wort angeroert, oft niet raetsaem ware, dat men D. LYDIUM vermaende van de translatie der commentarien BULLINGERI over Daniëlem. Is goetgevonden, dat sulx gescheyde. tSelve sal an hem scriyven GUILLIELMUS PUPPIUS, dienaer tot Edam.

De gedeputeerde des synodi HERMANUS GERARDI ende JOANNES BOGAERT hebben rekeninge gedaen van de penningen, die zij van synodi wege in handen hadden ende, den ontfaenc met den vuytgeven vergeleken synde, is overgebleven 152 guldens, dewelcke in handen van de gedeputeerde syn gelaten.

Is voorder censura morum gehouden ende God loff niet bevonden, dat straffe weerdich was, ende de vergaderinge is alzo met lyefde ende eenicheyt gescheyden. Ende de scriba sal elcke classe een copie autentycq van de acten deses synodi op gemeyne costen doen scriyven. Is voorts bestemt, dat naer ordeninge het toecommende synodus gehouden sal werden tot Harlem ¹).

Actum tot Alemar den 26 Juny 1599.

Accordeert met de acten originael ²).
JOANNES BOGAERT, dienaer des woorts tot
Harlem, scriba synodi.